

ۈزاق بولاشاقتى كوز دەپ، ۈلكەن اۋقىمدى يگەرپ، اشق كەڭەس لىپ، كوپ پاراساتن ساۋلەلەندىرپ، جاڭا احوالداردى زەرتتەپ، جاڭا جوبا جاساۋ كەرەك

(باسى 1 ـ بەتتە)

كوپشىلىكتىڭ ۋسوزىن مۇقيات تىڭداپ شىققان سوك، شي جىنيىڭ ماڭىز-دى ۋسوز سويلەدى. ول بىلاي دەدى: ماماندار، وقىمىستىلار وتە جاقسى سويلەپ، ۋوز ماماندىق سالالارىن نەگىز ەتپ، “14 ـ بەسجىلدىق” مەزگىلىندەگى دامۋ ورتاسى، وي جەلىسى، مىندەتتەر، شارالار جونىندە وتە قۇندى پىكىرلەر مەن ۇستىناستاردى ورتاعا قويىدى، ماجىملىسكە قاتناشقان باسقا ماماندار جازباباشا ۋسوز تاپسىردى، قاتىستى جاقتاردىڭ زەرتتەۋىن، قابىلداۋىن سۇرايمىن.

شي جىنيىڭ بىلاي دەپ اتاپ كور-سەتتى: جاڭا دامۋ كەزەڭىندەگى جاڭا ورايلارعا، جاڭا سىن ـ سايبىستارعا دىيا-لەكتىكالىق ويمەن قاراۋ كەرەك. قازىر دۇنيە ۋجۇزى 100 جىلدا بولماعان ۇلكەن وزگەرىستى باستان كەشىرۋەدە، جاڭا تىپتى ايدارشا ۆپىرۋس وكپە قابىئۇ نىندەتد-نىڭ دۇنيە جۇزىنە جايپاي تارالۋى بۇل ۇلكەن وزگەرىستەگى قۇبىلۋدى جەدەل-دەتپ، حالقارالق ەكونوميكا، علمىم ـ تەخنىكا، مادەنىيەت، حاۋىپسىزدىك، ساياسي سىياقتى جامعايلاردىڭ بارلىغىندا تەرەڭ رەتتەۋلەر تۇلۇدا. ەل شىندەگى دامۋ ورتاسى دا تەرەڭ وزگەرىستەردى باستان كەشىرۋەدە، ەلىمىز جوعارى ساپا-لى دامۋ كەزەڭىنە ۇتتى، قوعامنىڭ باستى قايشىلىعى حالقتىڭ كۇن ساين ارتىپ وترعان تاماشا تۇرمىس قاچەتتى مەن دامۇدىڭ بىركەلكى بولماۋى، تولق بولماۋى ارسىنداى قايشىلىققا وزگەرىپ، حالقتىڭ تاماشا تۇرمىسقا دەگەن تالابى ۇزدىكىسىز جوعارىلادى. جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىنىڭ ستراتەگىيالىق جالپى جامعايدى مەن دۇنيە جۇزىندە 100 جىلدا بولماعان ۇلكەن وزگەرىستى ېىر تۇتاس جوسپارلاپ، ەلىمىز قوعامىنداى باستى قايشىلىقتىڭ دامۋى، وزگەروۋى اكەلگەن جاڭا رەكشەلىكتەردى، جاڭا تالاپتاردى تەرەڭ تانىپ، شىترمان، كۇردەلى حالققا رالق ورتا اكەلگەن جاڭا قايشىلىقتاردى، جاڭا سىن ـ سايبىستاردى تەرەڭ تانىپ، وراي تانىمى مەن حاۋىپ ـ قاتەر تانىمىن كۇشەيتىپ، وزگەرىستى ەدال تانىپ، وز-گەرىسكە علمي توتەپ بەرپ، وزگەرىس-كە رىقتىلپەين ۇمتىلىپ، داۋىلدى تولقتد-ما قارسى باتىلدىقپەن جەلكەن كوتەرىپ، داعدارىستى ورايما اينالدىرىۋعا شەبەر بولپ، اناغۇرلم جوعارى ساپالى، انا-غۇرلم ۋونىمدى، اناغۇرلم ۋادىل، انا-غۇرلم باياندى، اناغۇرلم حاۋىپسىىز دامۇدى جۇزەگە اسىررۇعا قۇلىشنىۇ كەرەك.

شي جىنيىڭ بىلاي دەپ اتاپ كور-سەتتى: علمىم ـ تەخنىكادا جاڭالق اشۇ ار-قىلى جاڭا دامۇدىڭ قوزعاۋشى قۋاتىن تۇندىتاۋ كەرەك. جوعارى ساپالى دامۇدى جۇزەگە اسىرۇدا، ۋسوز جوق، جاڭالق اشۇدى قوزعاۋشى ەتۈگە سۇبە-نەتتىن شكى ماندىك ارتۇدى جۇزەگە اسىرىپ، دەرەپس جاڭالق اشۇ قابىلەتتىن زور كۇشپەن جوعارىلاتىپ، شەشۇشى، وزەكتى تەخنىكالاردان جەدەل قامال ال-ۋىمىز كەرەك. ەلىمىزدىڭ سوتسىيالىستىك ۋتۇزىمىنىڭ كۇشتى شوغرلاندىرىپ ەرى سىتەر تىندىراتىن كورنەكتى ابزالدىلىغىن تولق ساۋلەلەندىرىپ، شەشۇشى، وزەك-تى تەخنىكالاردان قامال الۋ شايقاسىن وي-داعىداي جۇرگىزىپ، جاڭا تەخنىكالردى شاپشاك، كەڭ كولهمدە قولدانۇعا جانە بۇىن جاڭالاپ، دارەجەسىن جوعارىلاتۇعا ۋىيەمدى دارا باسەمدىق قالىتاستىرىپ، علمىم ـ تەخنىكا جەتسىتكەنرىنىڭ رەال وندىرگىش كۇشكە اينالۋىن جەدەلدەتىپ، كاسىپ سالاسى تىزبەگىنىڭ دەڭگەپىن ۋوسىرۇ كەرەك. كاسپورىنداردىڭ تەخنى-كالىق جاڭالق اشۇداى نەگىزگى تۇلعا-لىق رولىن ساۋلەلەندىرىپ، كاسپورىندار-دى جاڭالق اشۇ فاكىتورلارىن جىنناقتايد-تىن، علمىم ـ تەخنىكالىق جەتسىتكىتەردى كادەگە جاراتاتىن جالىندى قوسىتعا اينال-دىرىۋ كەرەك. حالقارالق بىرەگەي دارىد-دىلداردى جانە علمي زەرتتەۋ ۇجىمدارىن زور كۇشپەن باۋلىپ جانە ەنگىزىپ،

علمي زەرتتەۋ ورىندارى رەفورماسنىڭ سەرىپىن ارتىتىرىپ، علمي زەرتتەۋ قىز-مەتكەرلەرنىڭ بەلسەندىلىگىن بارنىشا جۇمىلدىرۋ كەرەك، ەسىك اشا وتىرىپ جاڭالق اشۇعا تاباندى بولپ، حالقارا-لىق علمىم ـ تەخنىكالىق اۋىس ـ كۇيىستى، سەلبەستىكتى كۇشەيتىۋ كەرەك.

شي جىنيىڭ بىلاي دەپ باسا دارىپ-تەدى: رەفورمانى تەرەڭدەتۋ ارقىلى جاڭا دامۋ ومىرشەڭدىكىن قاۋلائتۋ كەرەك. ەل-مىزدىڭ جاڭا دامۋ كەزەڭىنە وتۇنە بايلا-نىستى، رەفورما دا جاڭا مىندەتتەرگە ەدوپ كەلەدى، ۋسوز جوق، اناغۇرلم با-تىلدىق، اناغۇرلم كوپ شارا ارقىلى تەرەڭ قاباتتاعى تۇزىلىستىك، مەحانىزم-دىك كەدەرگىلەردى تالقانداپ، جۇڭگوشا سوتسىيالىزم تۇزىمىنە تاباندى بولپ جانە ونى كەمەلدەندىرىپ، مەملەكتەتتىڭ جونگە سالۋ جۇبەسى مەن جونگە سالۇ قابىلەتتىنىڭ وسىزاماندىاۋىن ىلگەرلەتۋ كەرەك. تۇراشلىدىقتى ساقтаپ، جاڭالق اشپ، ۋورىس اشا جاڭالق اشپ، بولا-شاقتاعى دامۋ جولىمىزدى جۇرەكتىلىكپەن قاراستىرۋىمىز كەرەك. سوتسىيالىستىك نە-گىزگى شارۋاشلىق تۇزىمىنە تاباندى بولپ جانە ونى كەمەلدەندىرىپ، بازار-دىڭ بايلىقتى جايعاستىرۇدا شەشۇشى رول اتقارۇىنا مۇمكىندىك جاساپ، ۇكىمەتتىنىڭ رولىن اناغۇرلم جاقسى ساۋلەلەندىرىپ، ۇزاق ۇاقىتتىق ورنىقتى، مەجەلەۋگە بولاتىن ۋتۇزم ورتاسىن قالىپتاستىرۇ كەرەك. مال ـ مۇلك ۇقىعى مەن ەبلىم مەنىشىگى ۇقىمىن قورعاۋدى كۇشەيتىپ، جوعارى ولشەمدى بازار جۇبەسىن قۇرىپ، ەدىل باسەكە ۋتۇزىمىن كەمەل-دەندىرىپ، بازار تۇلعالارنىڭ دامۋ ومىر-شەڭدىكىن قاۋلاتىپ، قوعامدىق وندىر-گىش كۇشتەردىڭ دامۇىنا ۋتىيەمدى بارلىق كۇش ـ قۋات قاينارلارىن تولق سىكە قوسۇ كەرەك.

شي جىنيىڭ بىلاي دەپ اتاپ كور-سەتتى: نازاريا امالياتتان كەلەدى ەرى امالياتقا جەتەكتىلىك ەتەدى. رەفورما جاساپ، ەسىك اشقانىن بەرى، ەبىز جاڭا جاندى امالياتتاردى دەر كەزىندە قورىتىد-ىلاپ، نازارىادا جاڭالق اشۇدى ۇزدىك-سىىز ىلگەرلەتسىپ، دامۋ ۇستانىمى، مەنىشك ۋتۇزىمى، ەبولس ۋتۇزىلىسى، ۇكىمەت ۋفىكتىسياسى، بازار مەحانىزىمى، ماكرولىق تىزگىندەۋ ـ مەڭگەرۇ، كاسىپ سالاسى قۇرىلىمى، كاسپورىنداردى جونگە سالۇ قۇرىلىمى، خالىق تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۇ، قوعامدىق جونگە سالۇ سىياقتى كەلىلى ماسەلەلەردە كوپتەگەن ما-ئىزدى تۇجىرىمىداردى العا قويدىق. ەدا-ۇر تاقىربىى — نازارىادا جاڭالق اشۇعا دەم بەرۇشى كۇش. جاڭا داۋىردە رەفورما جاساۋدىڭ، ەسىك اشۇدىڭ جانە سوتسىيالىس-تىك وسىزاماندىاندىرۇ قۇرىلىسىنىڭ باي امالياتى — نازارىا مەن ساياساتتى زەرتتەۋدەگى ” كەنىش“، ەلىمىزدىڭ ەكونوميكا، قوعام سالاسىنداى نازارىيا قىزمەتكەرلەرىنەن ۇلكەن ۋمىت كۇتۇگە بولادى. ماركىستىك تۇرعىعا، كوزقاراسقا، ەلىمىز ەكونوميكاسنىڭ ۇزدىكىسىز شاپشاك دامۇىنىڭ ەبىر ماڭىزدى قوزعاۋ-شى كۇشى — سىرتقا ەسىك اشۇ. سىرتقا ەسىك اشۇ — مەملەكەتنىڭ نەگىزگى سا-ياساتى، سىرتقا ەسىك اشۇ دەڭگەپىن جايپاي جوعارىلاتىپ، اناغۇرلم جوعارى دەڭگەيدەگى اشىق ەكونوميكالىق جاڭا ۋتۇزىلىس قۇرىپ، حالقارالق سەلبەستىك پەن باسەكەنىڭ جاڭا باسەمدىن تۇلعالا-ۋىمىز كەرەك. الەمدىك ەكونوميكانى جونگە سالۇ جۇبەسى رەفورماسنا بەلسەنە قا-تىناسىپ، اناغۇرلم ۋادىل، ۇيلەسىمدى حالققا رالىق ەكونوميكانى جونگە سالۇ جۇبەسىن كە-مەلدەندىرۇ، ىلگەرلەتۇ كەرەك.

شي جىنيىڭ بىلاي دەپ اتاپ كور-

سەتتى: جوعارى دەڭگەيدە سىرتقا ەسىك اشپ، حالقارالق سەلبەستىك پەن باسە-كەنىڭ جاڭا باسەمدىن تۇلعالاۋ كەرەك. حالقارالىق ەكونوميكانىڭ تۇتاسۋى مەن قارىم ـ قاتىناسى ەلى دە دۇنيە ۋجۇزى ەكونوميكاسى دامۇىنىڭ ويبەكتىۋ تالابى. ەلىمىز ەكونوميكاسنىڭ ۇزدىكىسىز شاپشاك دامۇىنىڭ ەبىر ماڭىزدى قوزعاۋ-شى كۇشى — سىرتقا ەسىك اشۇ. سىرتقا ەسىك اشۇ — مەملەكەتنىڭ نەگىزگى سا-ياساتى، سىرتقا ەسىك اشۇ دەڭگەپىن جايپاي جوعارىلاتىپ، اناغۇرلم جوعارى دەڭگەيدەگى اشىق ەكونوميكالىق جاڭا ۋتۇزىلىس قۇرىپ، حالقارالق سەلبەستىك پەن باسەكەنىڭ جاڭا باسەمدىن تۇلعالا-ۋىمىز كەرەك. الەمدىك ەكونوميكانى جونگە سالۇ جۇبەسى رەفورماسنا بەلسەنە قا-تىناسىپ، اناغۇرلم ۋادىل، ۇيلەسىمدى حالققا رالىق ەكونوميكانى جونگە سالۇ جۇبەسىن كە-مەلدەندىرۇ، ىلگەرلەتۇ كەرەك.

شي جىنيىڭ بىلاي دەپ باسا دارىپ-تەدى: رەفورمانى تەرەڭدەتۋ ارقىلى جاڭا دامۇدى موشىرىنىڭ بەلسەندىلىگىن بارنىشا جۇمىلدىرۇ كەرەك، ەسىك اشا وتىرىپ جاڭالق اشۇعا تاباندى بولپ، حالقارا-لىق علمىم ـ تەخنىكالىق اۋىس ـ كۇيىستى، سەلبەستىكتى كۇشەيتىۋ كەرەك.

ەكونوميكا، قوعام سالاسىنداى ماماندار اڭگىمە ماجىلىسىندە سويلەنگەن ۋسوز

(باسى 2 ـ بەتتە)

نازاريا امالياتتان كەلەدى ەرى امالياتقا جەتەكشىلىك ەتەدى. رەفورما جاساپ، ەسىك اشقانىن بەرى، ەبىز جاڭا جاندى امالياتتاردى دەر كەزىندە قورىتىندىلاپ، نازارىادا جاڭالق اشۇدى ۇزدىكىسىز ىلگەرلەتسىپ، دامۋ ۇستانىمى، مەنىشك ۋتۇزىمى، ەبولس ۋتۇزىلىسى، ۇكىمەت ۋفىكتىسياسى، بازار مەحانىزىمى، ماكرولىق تىزگىندەۋ ـ مەڭگەرۇ، كاسىپ سالاسى قۇرىلىمى، كاسپورىنداردى جونگە سالۇ قۇرىلىمى، خالىق تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتۇ، قوعامدىق جونگە سالۇ سىياقتى كەلىلى ماسەلەلەردە كوپتەگەن ماڭىزدى تۇجىرىمىداردى العا قويدىق. مىسالى، سوتسىيالىزمنىڭ ەمانى جونىدەگى نازارىيا، سوتسىيالىزمنىڭ العاشقى كەزەڭىد-ەگى نەگىزگى شارۋاشلىق ۋتۇزم جو-نىندەگى نازارىيا، جاڭالق اشا دامۇ، ساپىكەستى دامۇ، جاسىل دامۇ، اشىق دامۇ، بىرگە يگىلىككە كەنەلەتتىن دامۇ جونىدەگى نازارىيا، سوتسىيالىستىك بازار شارۋاشلىغىن دامىتۇ، بازاردىڭ بايلىقتى جايعاستىرۇدا شەشۇشى سىپاتتى رولدى ساۋلەلەندىرىۋىنە مۇمكىندىك جاساۋ جانە ۇكىمەتتىڭ رولىن ۋتىپتى جاقسى ساۋلە-لەندىرۇ جونىدەگى نازارىيا، ەلىمىزدىڭ ەكونوميكالىق دامۇىنىڭ جاڭقا قالىپقا ۋوتۇى، قامداۋ جامعىنداى قۇرىلىمىدىق رەفورمانى تەرەڭدەتۇ. ەكونوميكانىڭ جوعارى ساپالى دامۇىن ىلگەرلەتۇ جو-نىندەگى نازارىيا، جاڭاشا ونەركاسپىتەنتۇ-دىڭ، بىنفورماتىسالاتىۋدىڭ، قالا ـ قالا-شىقتاۋدىڭ، اۋىل شارۋاشلىغىنىڭ وسى-زامانداۋىنىنىڭ تەك قادامەنن دامۇىن جانە وڭىرلەردىڭ ساپىكەستى دامۇىن ىل-گەرىلەتۇ جونىندەگى نازارىيا، شارۋالار كوتەرمەگە العان جەردىڭ مەنىشك ۇقىعى، كوتەرمەگە الۇ ۇقىعى، شارۋاشلىق ۇقىعى سىپاتىنا يە بولۇى جونىدەگى نازارىيا، حا-لىقارا جانە ەل ۋسىى ەكى بازاردان، ەكى ۋتۇرلى بايلىقتان ويىداعىداي پايدالانۇ جونىدەگى نازارىيا، ەل شىند-ەگى ۇلكەن اينالىمدى نەگىزگى تۇلعا ەتەتىن، ەل ۋشى مەن حالقارا سىندى قوس اينالىم ەبىرىن ـ ەبىرى جەبەيتىن جاڭا دامۋ ارناسىن جەدەل قالىپتاستىرۇ جونىدەگى نازارىيا، قوعامدىق ادىلدىك-تى، تۇراشلىدىقتى جەبەۋ، جالپى حالق-تىڭ بىرگە بايۇىن بىرىتىندەپ جۇزەگە اسىرۇ جونىدەگى نازارىيا، دامۇ مەن حا-ۋىپسىزدىكتى ەبىر تۇتاس جوسپارلاۋ جونىدەگى نازارىيا، ت.ب. وسى نازارىيا-لىق جەتسىتكىتەر ەلىمىزدىڭ ەكونوميكا-لىق دامۇىنىڭ امالياتنا پارەمەندى تۇردە جەتەكشىلىك ەتىپ قانا قويماي، سونىد-ەن قاتار ماركىستىك ساياسي ـ ەكونوميانىڭ جاڭا ۋورىسىن اشتى.

ەداۋىر تاقىربىى — نازارىادا جاڭا-لىق اشۇعا دەم بەرۇشى كۇش. ماركىس، ەنگەلىس، لەنىن قاتارلىلاردىڭ بارلىعى ەداۋىر تاقىربىنا وي جۇگىرتۇ جانە جاۋاپ بەرۇ ارقىلى نازارىادا جاڭالق قاتناستى. ورتالىق پەن مەملەكەت وركاندارد-نىڭ قاتىستى تاراۋلارىنداى جاۋاپتى جولداسىتار، مامان ـ وقىمىستىلاردىڭ ۇل-كىلدەرى قاتارلىلار اڭگىمە ماجىلىسكە قاتناستى. دىك ەتلىدى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

از كۇنى ساتىلعان ناننى 20 مىڭنان اسىتى؛ شىكى وڭىرلەردە ساتىلۇ مولىشە-

رى جىلدان ـ جىلعا ارتتى، شاڭخايدىڭ وزىندە ناۋبايىچانا 100دەن اسىپ، ەاز كۇنى 40 مىڭ اينالاستىنا نان ساتىلدى. اۋتونوميالى رايوندىق ونەركاسىپ ەكونوميكاسى جانە بىنفورماتىسالاتىلاندىرۇ-دى زەرتتەۋ ورنىنىڭ باستىعى پان جىڭگاڭ بىلاي دەدى: نايياۋ جىلداردان بەرى، ”ەبىر بەلدەۋ، ەبىر جول“ قۇرىلىسى-نىڭ ىلگەرلەۋىنە نەلسە، شىنجياڭ ناننى دا توڭىرەكتەگى ەلدەر بازارىنا كىرە باستادى، ”ەل ۋشى، حالقارا سىندى

^[1] نازارىيا امالياتتان كەلەدى ەرى امالياتقا جەتەكشىلىك ەتەدى

^[2] نازارىيا امالياتقا جەتەكشىلىك ەتەدى

^[3] نازارىيا امالياتقا جەتەكشىلىك ەتەدى

^[4] نازارىيا امالياتقا جەتەكشىلىك ەتەدى

^[5] نازارىيا امالياتقا جەتەكشىلىك ەتەدى

^[6] نازارىيا امالياتقا جەتەكشىلىك ەتەدى

^[7] نازارىيا امالياتقا جەتەكشىلىك ەتەدى

^[8] نازارىيا امالياتقا جەتەكشىلىك ەتەدى